

Opinia nr 33

Komisji do Spraw Unii Europejskiej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie Wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Urząd ds. Pracy (COM(2018) 131 wersja ostateczna) przyjęta na 201 posiedzeniu w dniu 10 maja 2018 r.

Komisja do Spraw Unii Europejskiej Sejmu RP na posiedzeniu w dniu 8 maja br. rozpatrzyła „*Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Urząd ds. Pracy (COM(2018) 131 wersja ostateczna)*” wraz z projektem stanowiska RP.

Celem wniosku jest ustanowienie agencji UE służącej między innymi do rozwiązywania problemów w zakresie:

- doradztwa dla obywateli, przedsiębiorców funkcjonujących w obszarze transgranicznym;
- uzupełnienia zasobu informacji między organami krajowymi odpowiedzialnymi za poszczególne dziedziny mobilności pracowniczej i koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego i tym samym poprawa dostępności do tych informacji dedykowana obywatelom i pracodawcom, co do ich praw i obowiązków, koordynacji zabezpieczenia społecznego oraz dostępu do usług;
- usprawnienie współpracy operacyjnej szczególnie w pasie transgranicznym, ułatwienie wspólnych inspekcji;
- zapewnienie mediacji i pomocy w kwestiach spornych.

Działalność Europejskiego Urzędu ds. Pracy ma obejmować osoby podlegające unijnym przepisom w dziedzinie transgranicznej mobilności pracowników i koordynacji zabezpieczenia społecznego, a konkretnie pracowników, osoby samozatrudnione i innych obywateli Unii lub państw trzecich, legalnie przebywających w UE i znajdujących się w sytuacjach transgranicznych. Obejmuje to pracowników delegowanych, posiadaczy niebieskiej karty UE, pracowników przenoszonych wewnątrz przedsiębiorstw i rezydentów długoterminowych, o ile podlegają oni wyżej wymienionym zasadom. W ocenie Komisji Europejskiej funkcjonowanie Urzędu przyniesie również korzyści przedsiębiorstwom prowadzącym działalność transgraniczną, w tym w celach rekrutacji.

Uwzględniając powyższe, Komisja do Spraw Unii Europejskiej dostrzega uzasadnienie dalszych prac nad powołaniem tego typu instytucji. Niemniej jednak zwraca uwagę na następujące zagadnienia, które powinny być uwzględnione, a mianowicie:

- rozstrzygnięcie kwestii nakładania się zakresu funkcjonalno–kompetencyjnego działania dotychczasowych instytucji dokonujących analiz w tym obszarze takich jak Komitet

Techniczny ds. Swobodnego Przepływu Pracowników, Komitet Ekspertów ds. Delegowania Pracowników, Komisja Techniczna, Komisja Obrachunkowa i Komisja Pojedyncza przy Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego, Europejska platforma na rzecz usprawnienia współpracy w zakresie przeciwdziałania pracy nierejestrowanej. Dlatego też tropem konceptualnym może być zaproponowane skonkretyzowanie działań i zadań nowotworzonej Instytucji do koordynacji sieci EURES. Działalność tej sieci wpisuje się w realizację celów określonych dla Europejskiego Urzędu ds. Pracy. Sieć EURES tworzą publiczne służby zatrudnienia państw członkowskich oraz inne uprawnione organizacje na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, działające w obszarze zatrudnienia. Sieć ta świadczy usługi w zakresie unijnego pośrednictwa pracy i informowania w zakresie warunków życia i pracy w państwach członkowskich pracy przez co przyczynia się do realizacji prawa swobodnego przepływu pracowników;

- konieczność pełniejszego uzasadnienia i argumentowania założenia, zniesienia w przedłożonym projekcie rozporządzenia dwóch Komitetów - ds. Swobodnego Przepływu Osób i ds. Delegowania Pracowników, trzech Komisji działających w ramach Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego, jak również Platformy na rzecz usprawnienia współpracy w zakresie przeciwdziałania pracy nierejestrowanej. Taka wątpliwość pojawia się w efekcie pozytywnej oceny ich dotychczasowych działań. Biorąc pod uwagę projektowany skład urzędu nie wystarczająco dowiedziono, że efektywna realizacja zadań pełnionych dotychczas przez te organy może być znacząco poprawiona i udoskonalona. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że są to organy o charakterze ściśle wyspecjalizowanym, posiadające w większości przypadków wieloletnie doświadczenie i tzw. pamięć instytucjonalną, której znaczenie jest trudne do przecenienia. Istnieje obawa, że pierwsze lata funkcjonowania urzędu (lata 2019-2023 określone w załączniku do projektu rozporządzenia jako „okres rozruchu”) będą stanowiły okres, w którym mogą nasilić się liczne trudności i problemy ze względu na fakt, że będą to jednocześnie pierwsze lata stosowania kilku newralgicznych unijnych aktów prawnych (nowych lub zrewidowanych – takich jak nowe przepisy z zakresu delegowania pracowników, czy z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego). Wydaje się zatem, że wprowadzanie tak daleko idących zmian instytucjonalnych w tym czasie nie jest zasadne ani racjonalne;
- skoncentrowanie się projektowanego Europejskiego Urzędu ds. Pracy między innymi na prowadzeniu analiz i dokonywaniu oceny ryzyka z zakresu zagadnień dotyczących transgranicznej mobilności pracowników. Wynika to z zawartego w art. 11, postulatu, który

należy ocenić pozytywnie ze względu na możliwość dostępu i korzystania z tych opracowań. Pamiętać jednakże należy, iż Urząd będzie również gromadził dane statystyczne dostarczone przez państwa członkowskie, co będzie wymagać spełniania obowiązków informacyjnych, a w efekcie wykonywanie dodatkowych zadań przez odpowiednie organy krajowe;

- propozycja ma charakter rozwiązań harmonizujących, czym narusza dotychczasowy konsensus co do zasad traktatowych, gdyż wchodzi w zakres kompetencji państw członkowskich, do których w rzeczy samej, należą decyzje związane z zabezpieczeniem społecznym. Dlatego też Komisja do Spraw Unii Europejskiej podziela stanowisko Rządu RP w sprawie zachowania w przypadku tego typu instytucji/ urzędów zapisów gwarantujących podział kompetencji oraz poszanowanie zasad subsydiarności i proporcjonalności.

Komisja zwraca uwagę, że przedstawiony dokument opisuje powoływaną instytucję w sposób nadmiernie ogólny, nie precyzuje wystarczająco konkretnie na jakich zasadach ma przebiegać realizacja zadań. Stąd uzasadnionym oczekiwaniem jest aby zawarte w nim normy prawne były jednoznaczne i nie stwarzały możliwości wielointerpretacyjnych. Ważnym jest zachowanie swoistej równowagi pomiędzy kompetencjami kontrolnymi, a upowszechnianiem wiedzy i świadomości obywateli, przedsiębiorców UE co do praw i respektowanie ich w odniesieniu do mobilności na rynku pracy. Niejasne są zapisy dotyczące obciążeń budżetowych w związku z utworzeniem Urzędu, brak informacji o specyfice tych obciążeń oraz czy będą one obligatoryjne, czy fakultatywne. Wątpliwym wydaje się nadawanie Urzędowi coraz szerszych kompetencji a priori, po jego 5 letnim pierwszym okresie funkcjonowania, co prawda po procesie ewaluacji ale przecież jej wyników nie jesteśmy w stanie antycypować. Zasadnym jest oczekiwanie bieżącej i okresowej ewaluacji oraz rekomendacji do zmian/ korekty proponowanych rozwiązań bez przedwczesnego sugerowania ich charakteru, aczkolwiek w sensie *sui generis* - wyrażać oczekiwania co do ich kierunku. W rzeczy samej bowiem, koordynacyjna rola Europejskiego Urzędu ds. Pracy znajduje uzasadnienie i akceptację pod jednym wszakże warunkiem, że nie dokona się z uzurpacją i /lub aneksją praw przynależnych państwom członkowskim i/lub przekraczając dotychczasowe zapisy traktatowe.

Uwzględniając powyższe zastrzeżenia i zakładając ich uwzględnienie w procesie finalizowania prac nad ostatecznym kształtem przepisów dotyczących Europejskiego Urzędu ds. Pracy, Komisja do Spraw Unii Europejskiej Sejmu RP podziela stanowisko Rządu RP.

Komisja stwierdza, że przyjętą opinię przekaże w ramach tzw. dialogu politycznego do Przewodniczących Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego oraz Prezydencji bułgarskiej.

Przewodnicząca Komisji

/- Izabela Kloc